КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ

На правах рукопису

ЄЛІСОВЕНКО Юрій Петрович

САМОСТІЙНА ПРАКТИЧНА РОБОТА ЗА ФАХОМ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ВУЗІВ КУЛЬТУРИ

/на прикладі режисерської спеціалізації/

13.00.05 - теорія, методика та організація культурно-освітньої діяльності

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук

Київ - 1993

Робота виконана у Київському державному інституті культури

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України Обертинська А.П.

Офіційні опоненти – доктор педагогічних наук, професор Кондратюк О.П.

кандидат педагогічних наук, доцент Запорожець Н.О.

Ведуча установа – Київський державний педагогічний університет ім.М.П.Драгоманова

Захист відбудеться 16 лютого 1994 року о 14 годині на засіданні Спеціалізованої Ради /К.01.34.01/ по присудженню вченого ступеня кандидата педагогічних наук у Київському державному інституті культури /252133 Київ, Щорса, 36/.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Київського державного інституту культури.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Підготовка фахівців у вищій школі є глобальною педагогічною проблемою, яка хвилює вчених різних галузей знань. Її актуальність обумовлена соціальною функцією вищої школи, яка призначена забезпечити країну кваліфікованими спеціалістами. Від якісного вирішення цієї проблеми залежить і рівень життя в країні, і добробут її громадян, і розвиток суспільства в цілому. Безумовно, вивести країну з кризового стану під силу лише вдібним, талановитим, професійно спроможним фахівцям, які мають міцну практичну підготовку з фаху, навички та уміння самостійно працювати. Саме тому вирішення даної педагогічної проблеми для кожної вузівської спеціалізації має принципове значення.

Забезпечення професійної готовності студентів вузів культури – важливе педагогічне завдання, яке є складовою частиною вирішення загальної проблеми підготовки спеціалістів у вищій школі. Його актуальність обумовлена необхідністю підвищення загального рівня культури виробництва, споживання, взаємовідносин та інших. Зрозуміло, що вирішення цієї проблеми в певній мірі залежить від практичного оволодіння фахом великого загону працівників культури. Крім того, за умови змін у політичному, економічному та духовному житті суспільства, що сталися після здобуття Україною статусу незалежної держави та переходу її до ринкових відносин все більшої ваги набувають спроби позитивних зрушень у практичній підготовці майбутніх фахівців у вищій школі.

Одним із засобів забезпечення професійної готовності студентів вузів культури може бути самостійна практична робота за

фахом. Вплив ІІ на формування особистості майбутнього фахівця не викликає сумніву. Самостійно здобуваючи навички та уміння застосовувати знання на практиці, студенти, поруч з цим, отримують впевненість у власних професійних можливостях та захопленість фахом. За певних умов ці якості можуть стати надійною основою особливого психологічного стану професійної готовності.

За думкою ряду психологів /П.Я.Гальперіна, М.І.Дяченка, Л.О.Кандибович, Н.М.Конишевої, Г.С.Костюк, В.А.Крутецького, Д.С.Мазохи, Л.Л.Момот, В.І.Соколова та ін./ професійна готовність є не тільки відповідний психологічний стан, а й результат професійної зрілості та спроможності фахівця, що характеризується грунтовною мотивацією, досконалою дієвістю та рядом інших стійких характеристик, відповідних вимогам специфіки умов та змісту діяльності. Отже, професійна готовність є не випадковий функційний стан людини, а запрограмований та здобутий особистістю позитивний результат її підготовленості до практичної діяльності.

Одним із засобів забезпечення професійної готовності студентів є самостійна практична робота за фахом. Вплив ІІ на формування майбутнього фахівця обумовлений специфікою її організації, змісту, контролю та корекції, з одного боку, та свідомою активністю студента по самостійному оволодінню практичними навичками, уміннями та конкретними формами роботи з фаху, з іншого. Саме тому даний метод навчання розглядається нами як керований педагогічний процес поєднання цілеспрямованного включення свідомості студента шляхом озброєння його знаннями методики самостійної практичної роботи та усвідомленого застосування його власних дій, по самостійному опануванню практичними навичками та вміннями з фаху.

Автори наукових досліджень у галузі самостійної роботи

здебільшого розглядають її як метод здобуття нових теоретичних знань, при цьому з поля зору майже випадає практична робота в фаху, тим часом як згаданий вид роботи є не тільки корисним, а й ефективним у вирішенні проблеми забезпечення професійної готовності, виховання самостійності особистості майбутнього спеціаліста.

Слід зазначити, що в науково-педагогічній літературі, присвяченій проблемам самостійної роботи, суб"єктно-об"єктні /педагог-студент/ відносини відображені не рівнозначно. Необхідність пильної уваги до проблеми як потрібно вчити студентів, не викликає сумніву. На жаль, без відповіді залишається питання - як їм потрібно вчитися? Гостра потреба вирішення даного протиріччя у самостійній практичній роботі студентів за фахом і стала проблемою нашого дослідження.

Об"єкт дослідження - система фахової підготовки студентів режисерської спеціалізації вузів культури.

Предмет дослідження - самостійна практична робота студентів із спеціальності та її взаємозв"язок з професійною готовністю майбутніх спеціалістів режисури театралізованих вистав і масових свят.

Мета дослідження. Враховуючи актуальність, наукове і практичне значення, а також недостатню опрацьованість проблеми, метою дослідження є створення методики самостійної практичної роботи в фаху студентів режисерської спеціалізації вузів культури, практичне оволодіння якою сприяло б якісному удосконаленню існуючої моделі наскрізної практичної підготовки майбутніх фахівців.

Гіпотеза дослідження складається з припущення, що професій-

на готовність студентів режисерської спеціалізації вузів культури знаходиться в безпосередній залежності від теоретичного та практичного оволодіння ними методикою самостійної практичної роботи в фаху, що завершує модель наскрізної практичної підготовки і включає в себе знання послідовності виконання роботи, навички та уміння самостійного формування ідейно-художнього задуму, створення сценарію, досвід його практичного втілення; в цьому процесі відбувається детермінуючий процес структурування самостійності особистості майбутнього спеціаліста.

У відповідності із висунутою гіпотезою та метою дослідження вирішувались такі завдання:

1. Виявити фактори та умови впливу самостійної практичної роботи студентів з фаху на їх професійну готовність.

2. Створити методику самостійної практичної роботи із спеціальності "Режисура театралізованих вистав і свят".

3. Організувати дослідно-експериментальну роботу із студентами вищеназваної спеціалізації з метою перевірки ефективності запропонованої методики.

4. Визначити критерії самостійності студентів під час виконання практичної роботи із спеціальності, а також критерії професійної готовності майбутніх спеціалістів режисури театралізованих вистав і масових свят.

Теоретичними основами дослідження були роботи вітчизняних та зарубіжних філософів, педагогів та мистецтвознавців з проблем виховання самостійності особистості, організації, методики та контролю самостійної роботи студентів, можливостей забезпечення їх професійної готовності: Азарова Ю.П., Акімова М.П., Алексюка А.М., Ананьєва Б.Г., Архангельського С.І., Бабанського Ю.К.,

Виготського Л.С., Гальперіна П.Я., Гелашвілі М.І., Генкіна Д.М., Голант Є.Я., Дайрі М.Г., Данілова М.О., Дістервега А., Єсіпова Б.П., Захави В.Є., Зінов"єва С.І., Каптерева П.Ф., Кашина С.О., Кнебель М.О., Коменського Я.А., Коновича А.А., Кондратюка О.П., Корогодського З.Я., Курбаса Л.С., Макаренка А.С., Підласістого П.І., Песталоцці Й.Г., Прангішвілі О.С., Рекемьє М.Л., Ржецького М.М., Станіславського К.С., Товстоногова Г.О., Узнадзе Д.М., Ушинського К.Д., Хмелюк Р.І., Шарова І.Г., Якобсона П.М. та інших.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань використовувалась сукупність різних методів, а саме: теоретичний аналіз та узагальнення філософської, педагогічної, психологічної, соціологічної, мистецтвознавчої і культурологічної вітчизняної та зарубіжної літератури, вивчення та аналіз документації, педагогічне спостереження, анкетування, тестування, інтерв"ювання, рейтинг, моделювання, дослідно-експериментальна робота по створенню, апробації по впровадженню методики самостійної практичної роботи студентів із спеціальності, метод експертних оцінок, статистична обробка результатів дослідження на ЕОМ.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше в науковій літературі самостійна практична робота студентів режисерської спеціалізації досліджувалася як спеціально організований психолого-педагогічний процес, який враховує особливості конкретного фаху; в процесі застосування соціологічних методів дослідження було знайдено оптимальні параметри теоретичної і практичної підготовки самостійної режисерської роботи на основі створеної нами методики самостійної практичної роботи студентів з фаху, що включає необхідний комплекс спеціальних знань, методів режи-,

серської роботи, навичок і умінь самостійної сценарної розробки, а також досвіду самостійного втілення задуму. Визначено фіксовані критерії самостійності практичної роботи студентів з фаху та їх професійної готовності.

Теоретичне значення дослідження полягає у науковому обґрунтуванні взаємозв"язку самостійної практичної роботи студентів з фаху та їхньої готовності до професійної діяльності. Це дослідження дає змогу створити навчально-педагогічну модель професійної готовності майбутніх спеціалістів режисури театралізованих вистав і масових свят засобами самостійної практичної роботи з фаху.

Практичне значення дослідження полягає в експериментальному підтвердженні ефективності створеної нами навчальної програми і методики самостійної практичної роботи студентів з фаху, яка будучи органічною складовою єдиного навчального процесу у вузі, доповнює теоретичні знання, практичні навички, уміння і досвід студентів, що роблять процес їхньої самостійної практичної діяльності усвідомленим, а результати досягнення професійної готовності – передбаченими. Названу програму і методику можна використовувати у навчальній роботі режисерських кафедр у типових умовах вузів культури і мистецтва.

Положення, що винесені на захист:

1. Обґрунтування необхідності створення інтенсивної методики самостійної практичної роботи студентів з фаху, теоретичне і практичне оволодіння якою створює можливості забезпечення професійної готовності студентів режисерської спеціалізації вузів культури.

2. Обґрунтування показників самостійності практичних робіт студентів із спеціальності "Режисура театралізованих вистав і

масових свят", що опосередковано визначають не тільки рівень оволодіння теоретичними знаннями, практичними навичками і уміннями, а й фахові параметри професійної готовності.

3. Обгрунтування дефініції професійної готовності майбутніх фахівців у галузі режисури театралізованих вистав і масових свят, складовими якої є культурний рівень, науковий світогляд, професійна зрілість, по-перше, і психологічна установка на реалізацію своїх творчих можливостей в самостійній практичній діяльності за фахом, та відповідальне виконання своїх професійних обов"язків, по-друге.

<u>База дослідження</u>. Дослідження проводилося в 1987-1993 рр. на базі Київського, Московського, Ленінградського інститутів культури. У проведенні дослідження на всіх його етапах взяло участь 517 студентів режисерської спеціалізації вищезазначених вузів. На констатуючому етапі дослідження було опитано 276 студентів, що склали загальний масив. У ході формуючого етапу дослідження до участі в експерименті було залучено 120 студентів, що складає понад 43% від загального масиву. Окрім того, у проведенні дослідження брали участь 18 викладачів, 11 доцентів, 2 професори.

<u>Достовірність результатів дослідження</u> забезпечується теоретичним обгрунтуванням вихідних положень, використанням комплексу взаємодоповнюючих методів, адекватних меті і завданням дослідження, у т.ч. експертних оцінок компетентних суддів, кількісним, якісним та порівняльним аналізом результатів дослідження на ЕОМ, позитивними зрушеннями у забезпеченні професійної готовності студентів експериментальних груп.

<u>Апробація результатів дослідження</u> здійснювалась на Республіканській науково-практичній конференції викладачів та слухачів

Інституту підвищення кваліфікації працівників культури України "XIX Всесоюзна партійна конференція і проблеми активізації діяльності закладів культури і мистецтва по підвищенню духовного потенціалу особистості" /Київ 1989 р./; на внутрівузівських наукових конференціях професорсько-викладацького складу КДІК /1988-1993 рр./; у виступах на кафедрах режисури театралізованих вистав і масових свят, педагогіки і психології КДІК; на засіданнях предметних комісій режисури клубних закладів Канівського і Гадяцького училищ культури.

Впровадження результатів дослідження проводилось на кафедрі режисури театралізованих вистав і масових свят Київського державного інституту культури, на предметній комісії режисури клубних закладів Гадяцького училища культури, а також у навчальній роботі зі студентами п"ятих курсів стаціонарної та заочної форм навчання режисерської спеціалізації КДІК.

Структура дисертації обумовлена метою і завданнями дослідження. Вона включає вступ, чотири розділи, висновки, список літератури та додаток.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі викладене обґрунтування актуальності теми, визначені об"єкт і предмет дослідження, його мета, вихідна гіпотеза, завдання, а також теоретичні основи, методи дослідження та база його проведення. Окрім того, розкривається наукова новизна, теоретичне і практичне значення роботи, достовірність, апробація та впровадження результатів дослідження, структура дисертації, а також виділені основні положення, що виносяться на захист.

У першому розділі - "Самостійна практична робота з фаху - детермінанта професійної готовності студентів вузів культури" аналізуються різні науково-педагогічні підходи до проблеми самостійної роботи студентів, певні розбіжності дидактів щодо визначення її як виду, форми, методу чи засобу навчання. Дивергентність підходів, на думку автора, детермінована багатосторонністю самого поняття, його неоднорідністю, відмінністю сторін відображення та методів його дослідження, а також різноманітністю суб"єктивних позицій та індивідуальних особливостей суб"єктів.

Незважаючи на різноманітність підходів, більшість сучасних дидактів вважають самостійну роботу важливим невід"ємним структурним компонентом системи вузівської освіти в цілому.

Попри розбіжності у визначеннях самостійної роботи можна знайти спільний знаменник у вигляді імманентних характеристик: наявності мети, завдання, пізнавальності, самоорганізованості, самостійності у виконанні завдання та інших.

До того ж, у першому розділі розглянуті питання класифікації самостійної роботи, загальні принципи її організації та можливості їх застосування у фаховій підготовці студентів режисерської спеціалізації вузів культури. Виділені об"єктивні і суб"єктивні умови організації самостійної роботи. Першу групу складають просторово-часові умови, другу - мотиваційно-орієнтаційні /розуміння студентами поставленого педагогом завдання самостійної роботи, усвідомлення мотивації/ та власно суб"єктивні /посередженість уваги, наявність волі для самоорганізації, самоконтролю, ступінь володіння методикою роботи/.

Таким чином, самостійна робота в фаху може бути засобом забезпечення професійної готовності майбутніх спеціалістів,

оскільки виконання роботи, окрім спеціальних знань, навичок та умінь, вимагає від них певних вольових зусиль, самоорганізованості, відповідальності, самостійності та інших якостей, що складають певну частку змісту поняття "професійна готовність".

У другому розділі - "Сучасний стан фахової підготовки студентів режисерської спеціалізації вузів культури" наводяться дані констатуючого етапу дослідження з наступним їх аналізом, а також визначаються перспективні шляхи експериментальної роботи.

Передусім, автором зроблений аналіз стану самостійної роботи студентів за фахом на режисерських спеціалізаціях у вузах культури, який показав, що нині вона здійснюється за такими формами:

1. Часткова /неповна, відносна/ самостійна практична робота по створенню макета масового заходу, що відповідає програмним вимогам. Це одна з найбільш поширених форм роботи в процесі якої вирішуються, як художні, так і дидактичні завдання, у т.ч.: формування навичок та умінь роботи з виконавцями, формування та вдосконалення виконавської майстерності, оскільки більшість студентів у таких роботах виступають як виконавці /актори/. Навчання як методам режисерської роботи, тим самим, відсувається на другий план.

2. Неповна самостійна практична робота студентів асистентами режисера у режисерсько-постановчій групі масового свята, в якій педагог виступає в ролі головного режисера, або одного з його помічників, а студенти виконують функції асистентів. При цьому кожен з них отримує конкретне завдання, об"єкт та обсяг роботи, яка здійснюється в реальних умовах проведення свята, а тому вимагає від студентів організаторських здібностей і сприяє вихованню у майбутніх фахівців почуття професійної відповідаль-

ності. До того ж,ця,форма самостійної роботи з фаху, у більшій мірі, ніж попередня, знайомить студентів з окремими ланками технологічного процесу підготовки і проведення масового свята.

3. Відносно автономна самостійна практична робота з режисерської постановки епізоду у масовому заході, що проводиться під керівництвом і контролем педагога, але передбачає значно вищий рівень самостійності студентів у вирішенні творчих завдань. Для її виконання студентам необхідні знання технології постановочного процесу, відчуття динаміки розвитку дії, темпоритму та сценічної атмосфери. Проведене дослідження показало, що ця форма самостійної роботи викликає певний інтерес у студентів старших курсів, але використання її як дипломної практичної роботи не відповідає сучасним вузівським вимогам.

4. Повна /абсолютна/ самостійна практична робота студентів з фаху визначає помітну тенденцію у забезпеченні професійної готовності майбутніх фахівців. Вона також потребує керівництва, контролю і корекції з боку педагога, як і попередні форми самостійної роботи, але на відміну від них передбачає повне самостійне вирішення студентом не лише творчих, а й організаторських завдань. Тому вона потребує певного комплексу технологічних знань та практичного володіння методикою самостійної роботи з фаху.

Проведене дослідження підтвердило вищевикладене положення. 77,5% опитаних у ході констатуючого етапу дослідження основною причиною труднощів,що виникають в процесі роботи вважають неволодіння методикою самостійної практичної роботи з фаху. 2I,I% респондентів гадають, що такою причиною є незадовільне самоорганізація, а I,4% - називають відсутність самоконтролю /п.02I.

Основної анкети/.

У другому розділі наочно доведена взаємозалежність самостійної практичної роботи студентів з фаху та їх професійної готовності, подано кількісний і якісний аналіз результатів констатуючого етапу дослідження. Аналіз сучасного стану фахової підготовки студентів режисерської спеціалізації вузів культури і дані констатуючого експерименту дозволили зробити висновок про незадовільність стану фахової підготовки студентів, обумовленого відповідним рівнем організації їхньої самостійної практичної роботи з фаху та відсутністю її методики.

У третьому розділі - "Професійна готовність студентів вузів культури як результат оволодіння методикою самостійної роботи з фаху в умовах формуючого експерименту" - викладені методика та хід формуючого експерименту. Разом з тим, визначені фактори впливу самостійної практичної роботи з фаху на професійну готовність студентів, зроблена спроба їх класифікації за ознаками характеру впливу на особистість. Ними є:

I. Емпіричний фактор, який полягає в збагаченні професійного досвіду студента в процесі самостійної практичної роботи з фаху, який виступає одним з компонентів його професійної готовності. Отже, чим вищий рівень самостійної практичної роботи студента за фахом, тим вищий рівень його професійної готовності.

2. Психологічний фактор, який на основі набутого в процесі самостійної роботи досвіду студента, сприяє появі у нього впевненості у своїх професійних можливостях, виникненню вищої форми творчої активності - жаги творчості /діяльності/, що є другим складовим компонентом професійної готовності і полягає в психологічній установці студента на реалізацію своїх професійних

можливостей. Таким чином, чим більший практичний досвід самостійної роботи студента в фаху, тим більше підстав для діяльнісного вияву психологічної установки на реалізацію своїх професійних можливостей.

3. Педагогічний фактор впливу полягає в тому, що самостійна практична робота в фаху є могутнім засобом самоорганізації, самовиховання, самоосвіти, і самовдосконалення, необхідних для підтримання постійної професійної готовності. Отже, постійний характер самовдосконалення студента в процесі самостійної практичної роботи з фаху детермінує його постійну професійну готовність.

4. Філософський фактор можна вбачати у тому, що самостійна робота, як активна форма пізнання, сприяє пробудженню у студента гносеологічного інтересу до обраного фаху, який є однією з рушійних сил підвищення рівня професійної готовності. А звідси, чим вища гносеологічна активність студента у самостійній роботі в фаху, тим вищий рівень його професійної готовності.

Визначені також умови оптимального впливу самостійної роботи студентів з фаху на їх професійну готовність. Ними, на нашу думку, є:

1. Організація самостійної роботи.

2. Практичне оволодіння методикою її виконання.

3. Педагогічне керівництво і контроль.

Однією з основних форм проведення експериментальної роботи був обраний спецкурс з методики самостійної практичної роботи за фахом з частотою занять - двічі на тиждень, тривалість - 2 академічні години - групові заняття, 1 година - індивідуальні заняття з кожним студентом експериментальної групи протягом УП

семестру.

Дослідно-експериментальна робота будувалася з урахуванням незавершеності процесу формування спеціалістів до початку УП семестру, їх потенційної професійної готовності. Це стало визначальним фактором у виборі форм, засобів і методів роботи, серед яких були: лекції, семінари, практичні і індивідуальні заняття, різноманітні форми самостійної роботи, ділові ігри та проблемні ситуації.

Значна частина формуючого експерименту, спрямованого на забезпечення професійної готовності студентів, була присвячена теоретичному і практичному оволодінню методикою самостійної практичної роботи за фахом в межах запропонованого нами спецкурсу.

З цією метою нами були узагальнені наявні в науково-педагогічній літературі розробки, емпіричний матеріал і педагогічний досвід, на основі яких була створена теоретична база вищеназваного спецкурсу. Основне місце в ній займає теорія методів режисерської роботи і методика їх практичного використання. Це такі як:

1. Метод перевірки актуальності проблеми відображення. Він передбачає вивчення стану об"єкту уваги, його актуальності, новизни, розробленості.

2. Метод образного втілення проблеми, який відповідно до принципів відображення матеріалу, можна умовно розділити на асоціативний, метод відображення за аналогією та метод алогізму. Використання їх у практичній роботі режисера театралізованих вистав і масових свят обумовлене необхідністю трансформації документального матеріалу в яскраву, виразну художню форму, гідну сценічного втілення.

3. Метод психологічного дозрівання матеріалу, обумовлений необхідністю створення розгорнутого сценарно-режисерського задуму, на основі образного бачення моделі майбутнього заходу. Механізми його функціонування полягають в активізації процесу мислення режисера в концентрації уваги на варіанті щойно створеного сценарно-режисерського задуму. В процесі використання цього методу відбувається подальша конкретизація художньо-образної основи вистави: уточнення запропонованих обставин, розвиток сюжетних ліній, використання засобів художньої виразності та ін.

4. Метод оригінальної авторської сценарної розробки не припускає використання в сценарії запозичених у інших авторів текстів, крім випадків цитування, передбачає повну /абсолютну/ самостійність його створення і визначає собою якісну ознаку сценарію: оригінальний, авторський. Даний метод потребує розвинутих літературних здібностей, знання законів драматургії, сценографії, великої творчої фантазії автора.

5. Метод компілятивної розробки сценарія полягає у використанні створених різними авторами текстів, сценарних ходів, сюжетів та ін.

6. Метод комбінованої сценарної розробки являє собою розумне поєднання двох вищезгаданих методів: оригінального та компілятивного. Критерієм використання компіляції при цьому є неможливість з різних причин створити оригінальні блоки і епізоди. В таких випадках використовується більш якісний, досконаліший літературний матеріал інших авторів.

У розділі визначені показники самостійності практичних робіт студентів, ними є:

І. Самостійність ідейно-художнього задуму майбутнього заходу.

2. Самостійне створення сценарію практичної роботи.
3. Самостійне здійснення режисерського монтажу.
4. Самостійне осмислення ідейно-тематичного боку масового заходу, визначення його надзавдання.
5. Самостійне організація творчого процесу: проведення репетицій, роботи з виконавцями.
6. Самостійна організація дії на сценічному майданчику.
7. Самостійне рішення мізансцен.
8. Самостійне визначення темпоритму масового заходу.
9. Самостійне визначення і створення відповідно до дії сценічної атмосфери.
10. Самостійне рішення питань технічного забезпечення заходу, у т.ч. техніки безпеки.

Результати формуючого етапу дослідження свідчать про те, що розроблена навчальна програма і методика забезпечує досягнення не лише освітньої /тактичної/ мети, але й вихід, завдяки їм, на стратегічний результат - професійну готовність майбутніх фахівців.

<u>У четвертому розділі</u> "Порівняльний аналіз рівнів професійної готовності студентів вузів культури за даними констатуючого та формуючого етапів дослідження" зроблено співставлення результатів великого масиву, контрольних та експериментальних груп.

Порівняння даних первинного та підсумкового анкетування студентів експериментальних і контрольних груп показало, що підвищення рівня професійної готовності протягом двох навчальних семестрів спостерігалось і в контрольних і в експериментальних групах, однак в останніх цей процес відбувався більш динамічно.

Одним із критеріїв осмисленої організації дії в театралі-

ованому масовому заході є сценарний хід. Тому в дослідженні принцип ве значення мало виявлення його наявності в практичних дипломних роботах студентів /п.0I°. Основної анкети/. З цією метою було сформульоване відкрите питання: "В чому полягає сценарний хід заходу, що був Вашою практичною дипломною роботою?" Показники відповідей реципієнтів виглядають таким чином:

	Великий масив	Контрольні гр.	Експр.гр
	А	Б	В
Сформульований сценарний хід	58,6%	76,9%	84,6%
Відповіді відсутні	4I.4%	23,I%	I5,4%

Відсутність відповіді в анкеті розглядалося нами не лише як факт ігнорування респондентом цього питання, але й як наслідок невміння сформулювати слушну відповідь. До того ж, імовірність відсутності сценарного ходу в певній частині практичних робіт студентів, які на дали відповіді на питання, досить значна. Це дає нам право умовно, з певною долею імовірності, вважати сформульовані відповіді фактом наявності сценарного ходу, а ігнорування питання - його відсутністю.

Сумарний показник рівня професійної готовності виглядає так:

	Великий мас.	Контр.групи	Експерим.групи
	А	Б	В
Виявили професійну готовність	67,2%	6I,5%	84,6%
Не виявили професійної готовності	32,8%	38,5%	I5,4%

Порівняльний аналіз показників свідчить про те, що професійна готовність в контрольних групах дещо нижче, ніж у великому масиві, водночас у експериментальних групах вона значно вища.

Це пояснюється тим, що зі студентами експериментальних груп була проведена велика робота по їх практичному оволодінню методикою самостійної роботи з фаху, окрім того, практичні і індивідуальні заняття, семінари, ділові ігри за розробленою заздалегідь навчальною програмою.

Загальні висновки проведеного дослідження подано у наступних положеннях:

I. Забезпечення професійної готовності студентів режисерської спеціалізації є актуальним педагогічним завданням, що потребує наукового і практичного вирішення, одним з основних засобів забезпечення якого повинна бути самостійна практична робота студентів з фаху.

2. Існуючі в практиці фахової підготовки студентів режисерської спеціалізації форми самостійної роботи автоматично не забезпечують необхідного рівня професійної готовності майбутніх фахівців, про що свідчать результати констатуючого етапу дослідження. Аналіз такого положення говорить про те, що основною

причиною його є неволодіння студентів методикою самостійної практичної роботи в фах,.

3. Розроблена нами програма і методика самостійної практичної роботи студентів з фаху апробована, експериментально доведена її ефективність і впроваджена в навчальний процес на кафедрі режисури театралізованих вистав і свят Київського державного інституту культури.

4. Результати проведеного дисертаційного дослідження повністю підтвердили висунуту гіпотезу і дозволяють визначити найбільш перспективні шляхи подальшого дослідження проблеми.

Важливим напрямком продовження цього дослідження може бути вивчення специфіки формування педагогічних якостей режисерів театралізованих вистав і свят в процесі навчання у вузах культури.

Матеріали даного дослідження були опубліковані в наступних роботах:

I. Педагогические условия обеспечения профессиональной готовности студентов вузов культуры /на примере режиссерской специализации/

Тезисы докладов и выступлений республиканской научно-практической конференции преподавателей и слушателей института повышения квалификации работников культуры. Часть I. К., 1989 - С. 45-46

2. Организация репетиционного процесса в агитационно-художественном коллективе /Методические рекомендации для самостоятельной работы студентов по специальности "Режиссер театрализованных представлений и массовых праздников"/. - М., 1990. - 16 с.

3. Самостійна практична робота студентів за фахом як засіб забезпечення їх професійної готовності: В зб. Інститут культури на сучасному етапі. - К., 1993. - С.